

Katarzyna Liber-Kwiecińska
Uniwersytet Jagielloński w Krakowie
katarzyna.liber@uj.edu.pl

Metoda projektów w kształceniu zawodowym tłumaczy Studium przypadku

1. Wprowadzenie

Z uwagi na wymagania współczesnego rynku pracy, który premiuje osoby wyróżniające się elastycznością, krytycznym myśleniem, nastawieniem na rozwiązywanie problemów i umiejętnością efektywnego komunikowania się [Brożyna-Reczko 2025: 106], badacze przekładu podkreślają istotę holistycznego podejścia do edukacji, w ramach którego studenci będą mieli możliwość uczenia się poprzez różne formy aktywności i realizację różnorodnych zadań [Mastela 2023: 25]. Jak wskazuje Joanna Dybiec-Gajer [2013], podejście nastawione na praktyczne przygotowanie studentów do wymogów branży jest szczególnie istotne w kształceniu tłumaczy z uwagi na fakt, że działalność ta ma charakter „rzemieślniczy”, dlatego specjaliści postulują, aby we współczesnym nauczaniu przekładu wykorzystywać metodę projektów (*Project-Based Learning*), która umożliwi uwzględnienie różnych aspektów procesu uczenia się [González Davies 2004; Kiraly 2005; 2012]. W takim trybie studenci mogą przejąć inicjatywę [McCarthy 2010: 231], nauczyciel zaś staje się przewodnikiem i osobą, która kieruje

uczestnikami kursu i pomaga im w stopniowym usamodzielnianiu się i podejmowaniu wspólnych działań [Krawiecka 2020: 98]. Jak pokazuje praktyka, dzięki metodzie projektów uczestnicy kursów aktywnie kształtują proces swojej edukacji i mają szansę rozwijać krytyczne myślenie, kreatywność i efektywną pracę w zespole [Dacumos 2023].

Istotną zaletą omawianej metody jest formowanie podmiotowości i sprawczości osób uczących się dzięki działaniu w środowisku, w którym brane są pod uwagę ich predyspozycje, umiejętności i zainteresowania. Uczenie oparte na projektach powinno być też kompleksowe, interdyscyplinarne i twórcze, a zadaniem nauczyciela jest pobudzanie inicjatywy i wspomaganie realizacji pomysłów [Nowak 2008: 327]. Ponadto taka praca sprzyja integracji poprzez dzielenie się pomysłami i informacjami oraz uczy rozwiązywania sytuacji problematycznych i konfliktowych [Urbańczyk 2002: 60]. Wspomniana metoda jest omawiana przede wszystkim w kontekście edukacji szkolnej, szczególnie w pracy z uczniami ze szczególnymi potrzebami edukacyjnymi, jako forma odejścia od kształcenia transmisyjnego [Buchnat 2013: 33], jednak jest to też doskonały tryb nauki na studiach wyższych jako angażujący sposób pracy ze studentami, którzy podczas realizacji projektu mogą doskonalić konkretne kompetencje, mając poczucie celowości działania. Taka forma pracy ze studentami może zapewnić im przygotowanie do przyszłego zawodu i życia w dynamicznie zmieniającym się świecie [Mastela 2022] oraz służy profesjonalizacji programów studiów poprzez ich maksymalne zbliżenie do potrzeb rynku [Biel 2012]. Jak pokazują dotychczasowe badania nad jej skutecznością w nauczaniu akademickim, studenci uzyskują lepsze wyniki, gdy mają możliwość uczestniczyć w konkretnym projekcie [Meng 2023].

W niniejszym artykule przedstawiono projekt, który został zrealizowany w ramach zajęć specjalizacyjnych tłumacz na rynku pracy, będących częścią programu kształcenia na kierunku przekładoznawstwo oferowanego w Katedrze Przekładoznawstwa na Uniwersytecie Jagiellońskim. Projekt polegający na stworzeniu strony internetowej zawierającej ofertę zespołu tłumaczy, w skład którego weszli uczestnicy zajęć, został wykonany podczas ostatniego semestru. Jego celem było praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności zdobytych podczas dwóch pierwszych semestrów oraz kształtowanie nowych kompetencji niezbędnych w przyszłej pracy.

2. Opis i cel zajęć specjalizacyjnych tłumacz na rynku pracy

Jako że studia magisterskie z przekładoznawstwa prowadzone w Katedrze Przekładoznawstwa UJ objęte są akredytacją European Master's in Translation (EMT) przyznawaną przez jednostkę Komisji Europejskiej – Dyрекcję Generalną ds. Tłumaczeń Pisemnych (DGT), program studiów musi odpowiadać jednolitym standardom wyznaczonymi przez EMT, w myśl których absolwenci powinni być teoretycznie i praktycznie przygotowani do zawodu tłumacza oraz gotowi do świadczenia usług tłumaczeniowych na najwyższym poziomie. Rzeczywiste przygotowanie zawodowe według EMT [EMT Competence Framework 2022] musi uwzględniać kształtowanie kompetencji w pięciu głównych obszarach: język i kultura, tłumaczenie, technologia, kompetencje osobiste i interpersonalne oraz kompetencje związane ze świadczeniem usług. Jak słusznie zauważa Katarzyna Kruk-Junger [2020], nowe ramy kształcenia przyszłych adeptów przekładu uwzględniają rozwój kompetencji miękkich, które są również istotne dla osiągnięcia sukcesu w zawodzie. Z uwagi na zmieniający się rynek tłumaczeń coraz ważniejsze stają się też kompetencje w zakresie postędyj tłumaczenia maszynowego (Daems et al. 2017; Nitzke et al. 2019)

Celem zajęć, w ramach których został zrealizowany projekt przedmiotowy, było zapoznanie studentów z zasadami świadczenia usług tłumaczeniowych i prowadzenia działalności gospodarczej, w tym rozwinięcie kompetencji okołotłumaczeniowych i biznesowych. Odpowiadają one dwóm ostatnim obszarom kształcenia wyodrębnionym w najnowszych ramach kompetencyjnych EMT: personalnym i interpersonalnym oraz związanym ze świadczeniem usług. Pierwsza grupa kompetencji obejmuje umiejętności umożliwiające absolwentowi dostosowanie się do rynku pracy i zwiększające jego szanse na (samo)zatrudnienie, należy do nich: skuteczne zarządzanie czasem, radzenie sobie w sytuacjach stresowych i konfliktowych, samodzielna i zespołowa realizacja projektów tłumaczeniowych, wykorzystanie mediów społecznościowych do celów zawodowych, a także efektywne samokształcenie i troska o ciągły rozwój wiedzy. Z kolei kompetencje z zakresu świadczenia usług stanowią zespół umiejętności pozwalających przełożyć kompetencje językowe i tłumaczeniowe na efektywne i rzetelne realizowanie zleceń. Zalicza się do nich m.in. umiejętność pozyskiwania klientów z wykorzystaniem odpowiednich strategii marketingowych oraz utrzymanie współpracy z dotychczasowymi kontrahentami poprzez zapewnienie usług spełniających ich oczekiwania.

Absolwent powinien też umiejętnie komunikować się z klientami na wszystkich etapach współpracy – negocjować terminy i wynagrodzenie, ustalać warunki świadczenia usług i zakres swojej odpowiedzialności – umieć wdrażać stosowne standardy zarządzania jakością, właściwie i z poszanowaniem zasad etyki zawodowej organizować i zarządzać projektami tłumaczeniowymi oraz korzystać z możliwości, jakie daje networking oraz aktywny udział w wydarzeniach branżowych.

Projekt, który przedstawiono w niniejszym artykule, został zrealizowany w ramach tzw. zajęć specjalizacyjnych tłumacz na rynku pracy, które przewidziano w programie studiów magisterskich z przekładoznawstwa i których zasadniczym celem jest przygotowanie zawodowe przyszłych tłumaczy. Trwały one trzy semestry i obejmowały łącznie 90 godzin lekcyjnych. W założeniu autorki pierwsze dwa semestry poświęcono na wstęp do tematu realiów rynku i prowadzenia działalności w zakresie tłumaczeń w czterech zasadniczych aspektach, które omówiono poniżej. W trzecim wszystkie pozyskane wcześniej informacje wykorzystano w praktyce w ramach wspólnego projektu studentów.

2.1. Prowadzenie działalności gospodarczej

W związku z tym, że znakomita większość tłumaczy to tzw. wolni strzelcy, przyszli adepci tego zawodu muszą wiedzieć, jakie mają możliwości prowadzenia działalności gospodarczej, która z nich jest najkorzystniejsza na początku drogi zawodowej i z jakimi obciążeniami finansowymi się wiąże. Świadomość ryzyka i możliwości wynikających z poszczególnych form prowadzenia działalności oraz znajomość podstaw księgowości umożliwiają świadome kierowanie swoją karierą i wybranie właściwego momentu na rozpoczęcie pracy na własny rachunek. W ramach przedmiotowych zajęć omawiane były najprostsze formy rozliczania usług, takie jak umowa o dzieło, umowa zlecenie, prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej oraz rozliczenia w ramach platform typu Usemé. Studenci poznawali różne formy opodatkowania oraz korzyści i obciążenia wynikające z bycia podatnikiem VAT. W trakcie zajęć uczestnicy kursu dokonywali rozliczenia kosztów i przychodów w różnych wariantach rozliczeniowych. Omawiane były także zasady naliczania składek na ubezpieczenia społeczne, ulgi przewidziane w aktualnych przepisach prawa oraz proces zakładania jednoosobowej działalności gospodarczej i dokonywania zmian w istniejącym już wpisie do CEIDG.

2.2. Aspekty prawne

Podczas prowadzenia działalności tłumacze dość często mają sposobność lub obowiązek podpisywać umowy, których zawarcia wymagają biura tłumaczeń i wydawnictwa. Najczęściej podpisywanymi dokumentami są umowy ramowe dotyczące świadczenia usług tłumaczeniowych, umowy o poufności (tzw. NDA), umowy przeniesienia praw autorskich oraz umowy o zakazie konkurencji. Jak pokazuje praktyka, są to zwykle wzory sporządzone przez firmy zlecające przekład, dlatego zabezpieczają one wyłącznie interesy zlecającego, a nie tłumacza. Proponowane zapisy nierzadko naruszają zasadę równości stron i mogą być wręcz nieskuteczne w sytuacji sporu sądowego, jednak z uwagi na to, że biura tłumaczeń i wydawnictwa występują z pozycji siły, tłumacze – chcąc wejść na rynek lub utrzymać się na nim – przystają na proponowane im warunki bez konsultacji z prawnikiem i bez rozumienia skutków prawnych poszczególnych zapisów. Takie umowy zawierają szereg zakazów i zobowiązań obwarowanych karami – nierzadko bardzo wysokimi i nieadekwatnymi do charakteru współpracy. Jeśli podpisujący nie jest świadomy tego, na co dokładnie się zgadza, może naruszyć postanowienia i narazić się na odpowiedzialność cywilną i straty finansowe. W ramach zajęć studenci mieli możliwość przeanalizowania różnych wzorów umów i wczytania się w rzeczywiste znaczenie ich zapisów, aby w przyszłości mieć świadomość, że przy podpisywaniu jakiegokolwiek dokumentu należy być pewnym jego znaczenia i nie kierować się „chłopskim rozumem”, gdyż treść umowy może kryć niekorzystne dla tłumacza rozwiązanie.

2.3. Pozyskiwanie klientów

Najtrudniejsze na początku drogi zawodowej jest rzeczywiste wejście na rynek tłumaczeniowy, czyli pozyskanie klientów i utrzymanie stałej współpracy w takim zakresie, aby zapewnić sobie w miarę stabilny dochód. W ramach zajęć studenci analizowali dostępne w Internecie oferty oraz szacowali wysokość stawek, dzięki którym osiągną oczekiwane przychody. Następnie przygotowali swoje propozycje ogłoszeń, które były wspólnie omawiane w celu wypracowania najatrakcyjniejszej wersji. Omówiono także możliwość rozsyłania ofert poprzez mailing czy media społecznościowe. Studenci analizowali również strategie prowadzenia profili na platformach społecznościowych, a następnie mieli za zadanie przygotować post na tę wybraną przez siebie: Facebooka, Instagrama lub TikToka.

Aby zapewnić sobie stały napływ klientów, dzięki którym będzie możliwy ciągły rozwój działalności, warto być osobą znaną w środowisku. Widoczność w branży można zapewnić sobie przez aktywny udział w różnych formach integracji: od uczestnictwa w grupach dyskusyjnych na platformie Facebook, przez nieformalne i formalne spotkania tłumaczy, po przynależność do organizacji branżowych oraz udział w szkoleniach i konferencjach organizowanych przez tłumaczy i dla tłumaczy. To ostatnie jest również istotne z punktu widzenia ciągłego doskonalenia swoich kompetencji. W toku zajęć przeanalizowano dostępną ofertę szkoleniową i najprzystatniejsze fora internetowe, na których warto się udzielać. Omawiane były też korzyści z dywersyfikacji przychodów, czyli wzbogacenie oferty o działalność towarzyszącą, np. skład, obróbkę graficzną projektów, korektę lub poprzez inną działalność związaną z językami obcymi, np. prowadzenie kursów językowych lub udzielanie korepetycji.

2.4. Standardy pracy i rozwiązywanie problemów

Znakiem jakości tłumacza jest rzetelne i terminowe wykonywanie tłumaczeń. Przyszli adepci tego zawodu powinni mieć świadomość, że błędy w przekładzie mogą powodować realne straty w mieniu i szkody na osobie. Powinni być też nauczeni terminowej realizacji usług, jako że ustalony przez strony termin oddania pracy jest częścią oferty w rozumieniu przepisów Kodeksu cywilnego. W ramach zajęć studenci uczyli się określać cenę i termin realizacji w taki sposób, aby było to przejrzyste i uczciwe w stosunku do zamawiającego, a jednocześnie bezpieczne dla wykonawcy. Omawiano także sposób reagowania w sytuacji, gdy tłumacz wie, że nie będzie w stanie dotrzymać terminu lub jego współpracownik spóźnia się z oddaniem przekładu. W tej pracy czasem trzeba zmierzyć z zasadną i niezasadną reklamacją jakości wykonanego tłumaczenia, dlatego uczestnicy uczyli się rozpatrywać skargi klientów, odpowiadać na krytykę i argumentować swoje wybory translatorskie.

Jedną z form ochrony przed ewentualnymi negatywnymi skutkami współpracy z różnymi podmiotami może być zawarcie polisy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej, dlatego uczestnicy kursu mieli okazję zapoznać się z ogólnymi warunkami propozycji jednego z towarzystw ubezpieczeniowych. Dzięki wnikliwej analizie mogli przekonać się, że ubezpieczenie zapewnia ochronę w bardzo ograniczonym zakresie, a mianowicie obejmuje wyłącznie tzw. czystą stratę finansową, czyli

uszczerbek majątkowy, który nie stanowi szkody na osobie lub w mieniu. Ubezpieczenie nie obejmuje również sytuacji, w których zlecenie zostało wykonane nieterminowo lub niekompletnie, co jest oczywiście wpisane w ryzyko zawodu tłumacza.

3. Opis i realizacja projektu

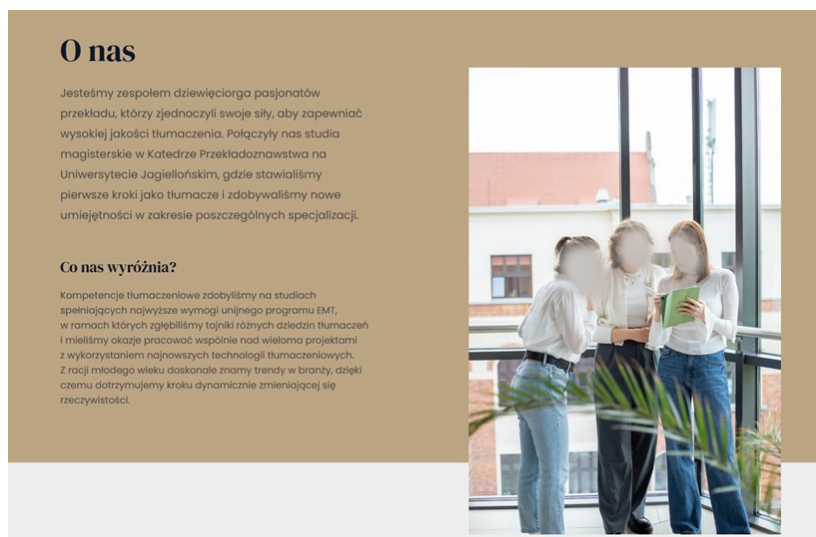
Zaprezentowany w artykule sposób nauczania powstał w oparciu o założenie, że poprzez metodę projektów możliwe jest kształtowanie nowych kompetencji, tj. technologicznych i umiejętności pracy w zespole, oraz zastosowanie w praktyce zdobytej wcześniej wiedzy o sposobach prowadzenia działalności gospodarczej, aspektach prawnych na rynku tłumaczeniowym, sposobach reklamowania się oraz rozwiązywania sytuacji kryzysowych. Wedle pierwotnego planu autorki studenci mieli stworzyć stronę nieistniejącego (hipotetycznego) biura tłumaczeń, czyli ogólną witrynę obejmującą przykładowe informacje przydatne w tego typu działalności, jednak po namyśle pomysł ten został zmodyfikowany w taki sposób, aby studenci przygotowali stronę, na której zaprezentują swoją wspólną ofertę i którą wykorzystają jako stronę „na start” i punkt wyjścia w ich karierze tłumaczeniowej. W przedmiotowych zajęciach uczestniczyło łącznie 9 osób, więc grupa była odpowiednio mała, aby była możliwa efektywna praca nad projektem, a jednocześnie wystarczająco duża, aby zaproponowany przez autorkę plan stworzenia strony internetowej był osiągalny w czasie ograniczonym do jednego semestru.

Na początkowym etapie realizacji projektu konieczne było zapoznanie się z platformą WordPress, na której miała być zbudowana strona internetowa. Jest to bardzo przyjazne środowisko, które zapewnia wiele przydatnych funkcji i umożliwia bezpłatne stworzenie witryny odpowiadającej potrzebom użytkownika. Dodatkowym atutem są tzw. *page builders*, czyli wtyczki ułatwiające projektowanie strony i zawierające zestaw gotowych szablonów, które można dostosować do własnej wizji. Wszystko to jest zoptymalizowane pod kątem SEO, dlatego strony stworzone w WordPresie można dobrze wypozycjonować bez większych nakładów finansowych. Pod przewodnictwem prowadzącej zajęcia studenci mieli możliwość krok po kroku zaznajomić się z działaniem systemu i *page buildera* Elementor, w którym strona była tworzona.

Uczestnicy w ramach projektu musieli podjąć wspólnie szereg decyzji dotyczących wyglądu i sposobu działania strony, co wymagało efektywnej

pracy zespołowej. Najistotniejsze było określenie struktury strony, planowanych treści i ich rozmieszczenia na poszczególnych podstronach. W pierwszym kroku uczestnicy projektu wybrali temat (czyli szablon strony, tzw. *theme*), na którym oparta została witryna. Ten element do pewnego stopnia determinuje zarówno ogólny wygląd (design, układ, sugerowane czcionki), jak i funkcjonalność strony (np. funkcje menu, dostępność tzw. *widgetów*). W kolejnym kroku zespół projektowy uzgodnił wszystkie detale, takie jak kolorystyka, dobór grafik, rozmieszczenie menu, czcionki dla poszczególnych elementów strony itp. Na dalszych etapach projektowania studenci na bieżąco uzgadniali wygląd kolejnych podstron i zakres treści, które będą na nich zamieszczone. Na początku przygotowywany był schemat podstrony, a następnie uczestnicy kursu dzielili się na podzespoły, w ramach których opracowywali poszczególne jej elementy. Efekty pracy wszystkich podzespołów były wspólnie weryfikowane i omawiane, aby wypracować rozwiązania, które będą odpowiadać wszystkim członkom zespołu.

Ilustracja 1. Zrzut ekranu z zaprojektowanej strony internetowej

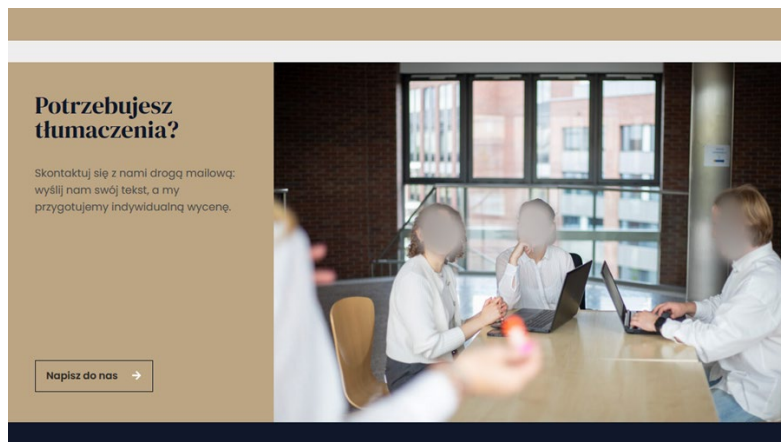

Znajomość uwarunkowań prawnych oraz umiejętność przewidywania trudności i szacowania ryzyka zostały wykorzystane podczas tworzenia obligatoryjnych elementów witryny, takich jak polityka plików cookies i klauzula RODO, a także przy tworzeniu regulaminu świadczenia usług, który studenci zdecydowali się zamieścić na swojej stronie. Klauzulę dotyczącą przetwarzania danych osobowych należało sporządzić na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r., politykę dotyczącą zarządzania plikami cookies zaś w oparciu o art. 173 prawa telekomunikacyjnego z dnia 16 lipca 2004 r. Przygotowując teksty, studenci bazowali na omawianych w ramach zajęć dokumentach oraz na treściach dostępnych na stronach internetowych innych firm z branży tłumaczeniowej. O ile polityka prywatności i polityka plików cookies muszą spełniać wymogi prawne, mają tym samym odgórnie ustaloną zawartość, o tyle regulamin świadczenia usług jest dokumentem jednostkowym, a jego treść zależy od zamierzeń autorów – to tworzący go studenci musieli zdecydować, które kwestie procesu tłumaczeniowego i kontaktu z klientem należy uregulować i w jaki sposób to zrobić, aby ich interesy były zabezpieczone i aby zlecający mieli zapewnioną rzetelną i sprawną obsługę. Bazując na wcześniejszych doświadczeniach z tekstami regulującymi świadczenie usług tłumaczeniowych, uczestnicy kursu zdefiniowali przedmiot i zakres swojej działalności, sposób wyceniania tekstów i akceptowania ofert, a także procedurę rozpatrywania reklamacji i odstępowania od umowy. Treść wszystkich dokumentów została opracowana w podgrupach, a następnie wspólnie omówiona, by ustalić jej ostateczne brzmienie.

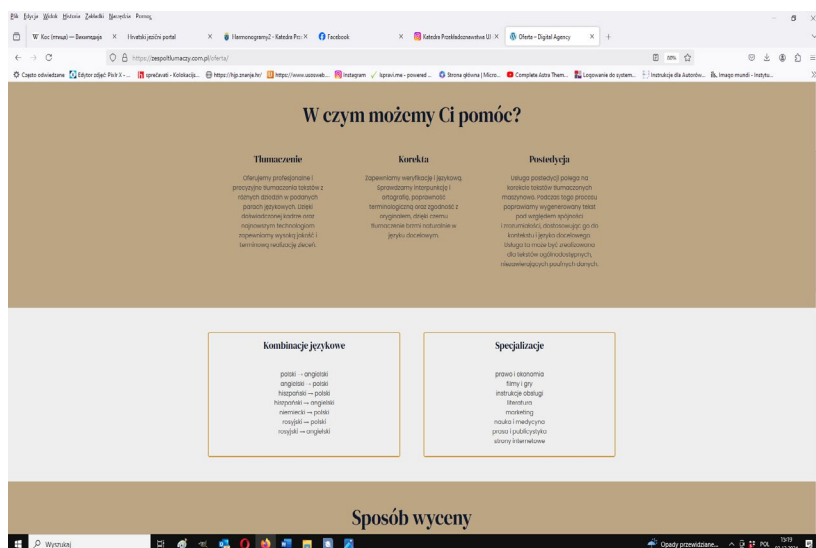
Studenci, chcąc działać jako zespół, musieli uzgodnić również jednolite standardy pracy i sposób rozliczania zleceń. W pierwszej kolejności ustalono, w jaki sposób klienci mogą się z nimi kontaktować oraz kto będzie przygotowywał wyceny i odpowiadał na korespondencję mailową. Omówiono sposób przepływu informacji w całym zespole i przydzielanie konkretnych zleceń zgodnie ze specjalizacją poszczególnych osób. Przy uwzględnieniu wiedzy na temat zasad prowadzenia działalności gospodarczej uzgodniono także sposób działania całej grupy oraz rozliczania się z uzyskanego przychodu.

Wiedza z zakresu tworzenia tekstów marketingowych została przez studentów wykorzystana przy tworzeniu treści na stronę – przede wszystkim zakładki z ofertą, na której należało przejrzysto i atrakcyjnie zaprezentować zakres usług, a także biogramów obejmujących wykształcenie,

Ilustracja 2. Zrzut ekranu z zaprojektowanej strony internetowej

Ilustracja 3. Zrzut ekranu z zaprojektowanej strony internetowej

doświadczenie, obsługiwane kombinacje językowe i specjalizacje tematyczne wszystkich członków zespołu. Podczas tworzenia treści kluczowe było wymyślenie hasła przewodniego („Connecting wor(l)ds”) i fraz wzywających do działania („Poszerzaj swoje horyzonty dzięki naszym profesjonalnym usługom tłumaczeniowym”), które narzucały temat pozostałym tekstom na stronie. Witryna została wzbogacona o profesjonalne zdjęcia wykonane przez panią Monikę Marmużniak w budynku Wydziału Filologicznego UJ przy al. Mickiewicza 9a. Po wybraniu i osadzeniu ich na gotowej już stronie internetowej zespół projektowy zdecydował o zmianie kolorystyki, aby współgrała ona z fotografiami.

4. Wnioski i implikacje

W ramach zrealizowanego projektu udało się wykorzystać i przećwiczyć w praktyce zdobyte wcześniej umiejętności i informacje. Tego typu zadanie stanowi w ocenie autorki ciekawy sposób różnicowania procesu kształcenia poprzez aktywności, które nawiązują do codziennej pracy tłumacza i wyzwań, z jakimi mierzy się na początku swojej ścieżki zawodowej. W omawianym przypadku przeprowadzenie projektu było także formą weryfikacji wiedzy studentów, jako że podczas pracy mogli spojrzeć na omawiane wcześniej tematy z innej perspektywy. Tworzenie tematycznej strony internetowej czy bloga może być z powodzeniem wykorzystane także na innych filologicznych i przekładoznawczych kursach akademickich: lektoratach, warsztatach tłumaczeniowych, zajęciach kulturoznawczych czy literaturoznawczych.

Autorka jako prowadząca omówionych zajęć dostrzega największą trudność w powstrzymaniu się od nadmiernej ingerencji w pracę zespołu, tak aby działanie wykładowcy było zgodne z założeniami metody projektów, czyli sprowadzało się do dyskretniej koordynacji. W omówionym projekcie rola prowadzącej zmieniała się w czasie: w początkowej fazie należało zaznajomić uczestników kursu z działaniem systemu, na którym budowana była strona, i umożliwić im przećwiczenie znajdujących się w nim funkcji. Wraz z czasem i rozwojem wiedzy studenci stopniowo przejmowali inicjatywę i zaczęli pracować samodzielnie. W tego typu zadaniach istotne jest też zachęcanie wszystkich, aby przełamali swoje ewentualne opory (dotyczy to osób, które nie czują się swobodnie w nowym środowisku wirtualnym) i próbowali nauczyć się redagować stronę na różnych jej poziomach. W opinii autorki zadaniem prowadzącego powinna

być również kontrola stopnia zaangażowania wszystkich uczestników, aby uniknąć tzw. próżniactwa społecznego i nadmiernego obciążenia kilku osób. Płynność pracy w dużej mierze zależy również od inicjatywy studentów, tj. na ile będą skłonni sami proponować różne rozwiązania i wdrażać własne pomysły – wówczas zarządzanie w sposób naturalny przechodzi na zespół projektowy. Należy mieć także na uwadze trudność techniczną, która może wystąpić podczas wspólnej pracy nad stroną internetową, a mianowicie niemożność jednoczesnego jej redagowania przez kilka osób. W takim przypadku należy wypracować system publikowania treści i wprowadzania zmian, który pozwoli uniknąć nadpisywania wcześniejszych modyfikacji. W ramach omawianego projektu zespołowi udało się wypracować taki sposób pracy, aby unikać kolizji, przez co jednak praca przebiegała czasem zbyt mozolnie.

W ankietach oceniających zajęcia uczestnicy kursu docenili ich praktyczny wymiar i wskazywali, że pozyskana wiedza i doświadczenie będą dla nich przydatne w karierze zawodowej, gdyż mogli się przekonać, jak wygląda rzeczywista praca tłumacza. Studenci zadeklarowali, że dzięki tym zajęciom czują się lepiej przygotowani do zawodu: są świadomi ryzyka wynikającego z niekorzystnych form współpracy, mają wiedzę na temat strategii pozyskiwania klientów, prowadzenia korespondencji biznesowej, zakładania i prowadzenia własnej firmy. W opinii uczestników zajęcia dały im lepszy obraz tego, jak działa rynek tłumaczeniowy i zaznajomiły ich z jego specyfiką. Doceniono także proces tworzenia strony internetowej oraz możliwość przećwiczenia w praktyce wiedzy pozyskanej podczas pierwszych semestrów zajęć. Studenci ocenili, że ukończenie studiów i wejście na rynek tłumaczeniowy z gotową wizytówką w Internecie jest przydatne, nawet jeśli po jakimś czasie straci ona na aktualności.

Bibliografia

- Biel, Ł. (2012), „Kompetencja w zakresie świadczenia usług tłumaczeniowych a uczenie się przez projekt”, [w:] Aleksander Gomola, Artur Czesak, Maria Piotrowska, Sergiy Tyupa, red., *Kompetencje tłumacza. Tom dedykowany Profesor dr hab. Elżbiecie Tabakowskiej*, Tertium, Kraków.
- Brożyna-Reszko, M. (2025), “The Role of Translation Work Placements in Enhancing Students’s Employability Skills”, *Beyond Philology: An International Journal of Linguistics, Literary Studies and English Language Teaching*. 22(1): 105-129, <https://doi.org/10.26881/bp.2025.1.05>.

- Buchnat, M. (2013), „Metoda projektów płaszczyzną inkluzji dla dzieci z lekką niepełnosprawnością intelektualną”, *Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej*. 3: 31-44.
- Dacumos, L.P. (2023), „STEM Education and the Project-Based Learning: A Review Article”, *STEM Education Review*. 1/9: 1-6, <https://doi.org/10.54844/stemer.2023.0385>.
- Daems, J., Vandepitte, S., Hartsuiker, R.J., Macken, L. (2017), „Identifying the Machine Translation Error Types with the Greatest Impact on Post-editing Effort”, *Frontiers in Psychology*. 8: 1282, <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01282>.
- Dybiec-Gajer, J. (2013), „Tłumaczenie jako świadczenie usług tłumaczeniowych? Między realizmem zawodowym a dyktatem rynku w zakresie kształcenia tłumaczy”, *Między Oryginałem a Przekładem*. 19/1-2(19-20): 171-189, <https://doi.org/10.12797/MOaP.19.2013.19-20.12>.
- EMT Competence Framework (2022), https://commission.europa.eu/system/files/2022-11/emt_competence_fwk_2022_en.pdf (20.12.2024).
- González Davies, M. (2004), *Multiple Voices in the Translation Classroom*, John Benjamins, Amsterdam.
- Kiraly, D. (2005), „Project-Based Learning: A Case for Situated Translation”, *Meta*. 50/4: 1098-1111, <https://doi.org/10.7202/012063ar>.
- Kiraly, D. (2012), „Growing a Project-Based Translation Pedagogy: A Fractal Perspective”, *Meta*. 57/1: 82-95, <https://doi.org/10.7202/1012742ar>.
- Krawiecka, K. (2020), „Miejsce, w którym funkcjonuję i tworzę – metoda projektów w pracy z uczniami z niepełnosprawnością intelektualną”, *Forum Pedagogiczne*. 10/2: 95-106, <https://doi.org/10.21697/fp.2020.2.07>.
- Kruk-Junger, K. (2020), „Kompetencje miękkie tłumacza w ujęciu interdyscyplinarnym”, *Między Oryginałem a Przekładem*. 26/4(50): 55-72, <https://doi.org/10.12797/MOaP.26.2020.50.03>.
- Mastela, O. (2022), „Zaangażowana dydaktyka akademicka i jej wpływ na jakość kształcenia tłumaczy”, [w:] Justyna Maria Bugaj, Małgorzata Budzanowska-Drzewiecka, red., *Jakość kształcenia akademickiego*, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków (20.12.2024).
- Mastela, O. (2023), „A Holistic, Interdisciplinary and Socially Engaged Approach to Translator Education”, *Między Oryginałem a Przekładem*. 29/4(62): 25-51, <https://doi.org/10.12797/MOaP.29.2023.62.02>.
- McCarthy, T. (2010), „Integrating Project-based Learning into a Traditional Skills-based Curriculum to Foster Learner Autonomy: An Action Research”, *The Journal of Kanda University of International Studies*. 22: 221-244.

- Meng, Z. (2023), *Meta-analysis of the Effectiveness of Project-Based Learning Approach on Academic Achievement in Higherlearning Approach on Academic Achievement in Higher Education Worldwide*. Niepublikowana praca doktorska, Uniwersytet w San Francisco, San Francisco, <https://repository.usfca.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1661&context=diss> (20.12.2024).
- Nitzke, J., Hansen-Schirra, S., Canfora, C. (2019), „Risk Management and Post-editing Competence”, *The Journal of Specialised Translation*. 31: 239-259, <https://doi.org/10.26034/cm.jostrans.2019.185>.
- Nowak, J. (2008), „Metoda projektów a efektywność kształcenia na etapie edukacji wczesnoszkolnej”, [w:] Jan Grzesiak, red., *Ewaluacja i innowacje w dialogu. Ewaluacja w dialogu – dialog w ewaluacji*, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie, Kalisz–Konin.
- Urbańczyk, M. (2002), „Zalety i wady metody projektu – jednej z aktywnych metod nauczania”, *Języki Obce w Szkole*. 3: 59-60.

STRESZCZENIE

W artykule omówiono projekt zrealizowany w ramach trwającego trzy semestry przedmiotu tłumacz na rynku pracy, będącego częścią studiów magisterskich prowadzonych w Katedrze Przekładoznawstwa na Uniwersytecie Jagiellońskim, którego celem jest rozwijanie dwóch obszarów kompetencji tłumacza wymaganych przez European Master's in Translation (EMT): kompetencji interpersonalnych i personalnych oraz kompetencji w zakresie świadczenia usług. Podczas dwóch pierwszych semestrów zajęć studenci zapoznali się aspektami prawnymi na rynku tłumaczeniowym, zasadami prowadzenia działalności gospodarczej w Polsce, rozwijali kompetencje biznesowe i marketingowe. Zwieńczeniem zajęć była realizacja projektu polegającego na stworzeniu strony internetowej, którą studenci mogli wykorzystać po ukończeniu studiów magisterskich jako stronę „na start” i punkt wyjścia w ich karierze tłumaczeniowej. W założeniu autorki pierwsze dwa semestry stanowiły wprowadzenie do tematu realiów rynku i prowadzenia działalności, w trzecim semestrze poprzez metodę projektu wszystkie pozyskane wcześniej informacje wykorzystano w trakcie realizacji projektu. Stworzenie wspólnej strony internetowej umożliwiło również rozwijanie nowych kompetencji: technologicznych i umiejętności pracy w zespole. We wnioskach niniejszego artykułu wskazano trudności, które mogą wystąpić podczas tworzenia strony, możliwe zastosowanie tej formy projektu w ramach innych przedmiotów filologicznych

i przekładoznawczych, wyzwania stojące przed prowadzącym jako dyskretnym koordynatorem zespołu oraz opinie studentów uczestniczących w omówionym projekcie.

SŁOWA-KLUCZOWE: metoda projektu, kształcenie tłumaczy, ramy kształcenia EMT, projekty studenckie, przekładoznawstwo

ABSTRACT

Project-Based Learning in Professional Training of Translators – Case Study

This article discusses a project carried out as part of the three-semester-long *Translator on the Labor Market* course forming part of the master's degree program conducted at the Chair for Translation Studies at Jagiellonian University, which aims to develop two areas of translator competencies required by the European Master's in Translation (EMT): interpersonal and personal competencies and service provision. During the first two semesters of classes, students learned about legal aspects at the translation market, the rules of doing business in Poland, and developed business and marketing competencies. The culmination point of the classes was a project involving creation of a website that the students could use after completing their studies as a "starter" site and a starting point in their translation careers. The author's idea was that the first two semesters were an introduction to the realities of the translation market and running a translation business and, in the third semester, through the Project-Based Learning all the information acquired earlier was used in the project. The creation of a website also enabled the development of new competencies: technological and teamwork skills. The conclusions of this article point to the difficulties that can occur during the creation of the website, the possible application of this form of project in other philological and translation courses, the challenges faced by the instructor as a discrete coordinator of the project team, and the opinions of the students participating in the project discussed.

KEYWORDS: Project-Based Learning, translator education, EMT competence framework, student projects, translation studies